

LIKUTÉ SZICHOT

לקוטי שיחות

A LUBAVICSI REBBE,
MENÁCHEM M. SCHNEERSON

beszédeinek gyűjteménye

32. szám

Mátot-Mászé

Próba kiadás

Chábád Lubavics Nevelési és Oktatási Egyesület

2018

5778

Fordította
Kovács Jichak rabbinövendék
Köves Slomó rabbi

Lektorálta
Oberlander Báruch rabbi
Köves Slomó rabbi

© Chábád Lubavics Egyesület
2018

Kiadó: Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület
1052 Budapest, Károly krt. 20.
Telefon/fax: (36 1) 267-5746
info@zsido.com
www.zsido.com

ISBN 978-963-7533-57-0

Megjegyzés

A főszövegben a szögletes zárójellel jelölt vagy a kisebb betűvel szedett szöveg a fordító kiegészítése.

A számmal jelölt lábjegyzetek az eredeti jiddis kiadás tükröfordításai, a betűvel jelöltek az angol fordításokban lévő lábjegyzetek, illetve a magyar fordítók és lektorok kiegészítései.

Mátot–Máászé

Az örök fejlődés kötelessége

A 42 utazás és a szabadság

1. Eheti tórai szakaszunk, a *Máászé*, a következő verssel kezdődik: „Ezek Izrael fiainak vonulásai, amelyekkel kivonultak Egyiptom országából...”¹.

A „vonulási” szó többes számban kerül megfogalmazásra, ami jelzi, hogy a zsidó nép több utazáson, vonuláson keresztül hagyta el Egyiptom országát. Ezzel kapcsolatban közismert a kérdés: nem egyetlen kivonulással történt mindez? Méghozzá a Rámszesztől Szukkotig² tartó vándorlással? (Hiszen minden későbbi vándorlás csak azt követően vehette kezdetét, hogy a zsidók már kivonultak Egyiptomból.) Akkor, vajon mi az oka a többes szám használatának? Miért „vonulásairól” beszél a Tóra?

Továbbá az is magyarázatra szorul, hogy vajon mi a 42 vándorút jelentősége, amelyet a zsidók attól kezdve tettek meg, hogy elhagyták Egyiptomot, addig, hogy beléptek Izrael földjére, a „jó és tágas országba”³?

A *מצרים* (*Micrájim*, Egyiptom) ugyan-

az a kifejezés, mint a *מצרים* (*mécárim*, korlátok, határok).⁴ A zsidók, már a legelső útjuk alkalmával kiléptek *Micrájim*ből (Egyiptom), ennek értelmében pedig már akkor szabadokká váltak? A korlátok elhagyását követően ugyanis szükségszerűen szabadok vagyunk, szabad térben találjuk magunkat. Ennek értelmében pedig a kérdés még mindig áll: mivel tud hozzájárulni a 42 utazás a „szabadság elvéhez”, amit már az első utazással is elérünk?

A szabadság szubjektív

A korlátoknak és a szabadságnak az eszmeisége több szintre és minőségre tagozódik. Egy adott helyzetet szabadságnak élünk egy alacsonyabb státuszhoz képest, de korlátozottságnak egy magasabb szinthez viszonyítva. A valódi szabadság állapotát pedig csak is a legutolsó vándorlást követően, utazásunk végén tapasztalhatjuk meg, amikor Járden Jerikóba (a Jordán Jerikóhoz közeli része) érkezünk⁵ – ami a Messiásra utal, akiről

^[1] 4Mózes 33:1. Az *אשר* („amely”, „aki”) szó utalhat a zsidókra, tehát azokra „akik elhagyták Egyiptomot”, vagy az utazásokra, tehát „amelyekkel elhagyták Egyiptomot.” A *szichá*, a második értelemben használja, és ezáltal a szöveg kérdésessé válik a fenti értelemben.

^[2] 4Mózes 33:5. 2Mózes 12:37; és lásd ott Rási (a *Möchiltá*, *Bo*, *Piszchá* 14. fejezetet idézve) magyarázatát, miszerint Szukkot 120 mérfölddel van Rámszesz után (egyéb változatok, a *Möchiltá*

lábjegyzeteinek az idézetében, Horovitz kiadás, 47. oldal, amely még nagyobb távolságról beszél).

^[3] 2Mózes 3:8. Lásd *Lekách tov* és *Midrás hágádol* ehhez a vershez, a „jó” és a „tágas” melléknevek jelentőségéről. Lásd még *Torá or*, *Técávé* 84c. oldal.

^[4] Lásd *Torá or*, *Vájérá* 57c. oldal; *Likuté Torá*, *Slách* 48c. oldal. Lásd még *Likuté Torá-Ári zl*, *Vájésev* (101a. oldal); valamint *Sáár hápszukim*, *Vájésev* (89b. oldal).

^[5] 4Mózes 33:48.

az áll, hogy *morách vádájín* („biztos szaglása alapján hoz döntést”⁶). Ezen időszak eljövételéig azonban minden olyan állapot, amelyet szabadságnak élünk meg, tulajdonképpen csak egy alacsonyabb szinthez képest szabadság, de egy magasabb szinthez képest korlátozottság.

42 utazás a végső szabadsághoz

Ez tehát az Egyiptom és a „jó és tágas ország” közti 42 állomás valódi jelentősége. Az első utazás alkalmával ugyan Egyiptomot a „korlátokat” maguk mögött hagyták a zsidók, s ezzel egyidőben rögtön elnyerték a szabadságot; azonban az még csak Egyiptomhoz képest volt a szabadság állapota. Magasabb szintek perspektívájából, továbbra is korlátok között maradtak.

Tehát Egyiptom elhagyását követően további utazásokra volt szükség ahhoz, hogy maguk mögött hagyhassák a korlátoknak ezt a magasabb szintjét is, s így tovább. Ez magyarázatként szolgál az „Ezek Izrael fiainak vonulásai, akik kivonultak Egyiptom országából...” vers valódi jelentésére vonatkozólag is. Az utazások mindegyike ugyanis egy állomásként szolgált arra, hogy végül Egyiptomból (a

„korlátokból”) Járden Jerikóba az abszolút szabadságba érjenek, a végső úticélhoz.⁷

A szabadság felé tartó kivonulásnak soha sincs vége

2. A Tóra örök, így annak tanításai minden egyes nemzedék számára relevánsak.⁸ Ez különösképpen vonatkozik az egyiptomi kivonulásra, amivel kapcsolatban az áll, hogy „mindenkinek úgy kell magára tekintenie mintha ő maga, személyesen hagyta volna el Egyiptomot, a mai napon”⁹. Így tehát a fentiek fontos tanítással szolgálnak Isten-szolgálatunkra vonatkozólag:

Megeshet, hogy Isten-szolgálatunkban olyan szintet értünk el, amely már értelmi és intellektuális készségeinket is túlnövi, sőt, még a velünk született korlátainkat és kapacitásainkat is, és így „elhagytuk a szentség valóságának a korlátait.”¹⁰ Mindazon által, ez nem elegendő. Magasabb szintekhez viszonyítva ugyanis, ez még mindig a korlátoltság, a spirituális Egyiptom állapota. Ennek értelmében pedig még keményebben kell dolgoznunk, s tovább kell haladnunk a kijelölt úton.

^[6] A יריחו (Jerikó) név a ריח (réach) szóból ered, amely illatot jelent, ugyanis ebben a városban kellemes illat árad a balsam fákból (Rási a 2Királyok 20:13-hoz és Jechezkel 27:17-hez). Az illat érzékelése kifejezetten a Messiáshoz kapcsolódó aspektus, akiről az van jövendőlvé, hogy „Isten-félelmében fog והריחו (szagolni) [ítélkezni]” (Jesájá 11:3.): Rábá erről a próféciáról azt tanította, hogy a Messiásnak elég az illető szagát megérezni, hogy ítékezni tudjon felette, ahogy azt az Írás is tudatja (Jesájá 11:3-4.), „Isten-félelmében fog והריחו

(szagolni) [ítélkezni], nem fog szeme látása által ítélni, sem füle hallása után rosszszallani, hanem a szegényt igazsággal ítéli majd meg.” Szánhedrin 93b. Lásd *Likuté Torá, Mászé* 89b. oldal. Lásd még *Zohár* 2:8b-t Jerikó szerepéről a messiási időben.

⁷ *Likuté Torá, Mászé* 89b. oldaltól.

^[8] Lásd még korábban, *Pinchász* 54. lábjegyzet.

⁹ *Pszáchim* 116b.; *Tánjá* 47. fejezet.

^[10] Lásd *Torá or, Smot* 49d. oldal; valamint a fellejebb, 4. lábjegyzetben idézett források.

Az ima haladás alulról felfelé

Fentiek elve az ima Isten-szolgálatán keresztül válik még érthetőbbé. Az ima ugyanis az Isten-szolgálat sztereótipusa. Mint ahogy közismert a különbség a Tóra tanulása és az imádkozás között: hogy míg „a Tóra fentről ereszkedik lefelé,” addig „az ima alulról emelkedik felfelé”¹¹ – egy olyan lelki „létra ez, amely a földről indul, s egészen a mennyekig ér fel.”¹² Tehát az ima egy olyan lelki utazás, amelyben mindvégig egy alacsonyabb szintről mozdulunk el a magasabb irányába, hogy a korlátokat magunkról lerázva tudjunk a szabadság egyre magasabb szintjeire eljutni.

Az ima rendjében, önmagában is számos felemelkedés van. Minden egyes felemelkedés által, az azt megelőző állapotunkat tudjuk magunk mögött. Ez azonban még mindig nem elegendő. Folytatnunk kell, hogy mindig csak egyre magasabbra emelkedjünk.

Felkészülés az imára

Az első lépés az imára való felkészülés fájsza.

Az ember a végtelen és örökkévaló Istenhez imádkozik, ő maga – az ember – pedig véges, és korlátolt, egy fizikai testben, állati ösztön lélekkel. Ezen korlátoltság pedig még hangsúlyosabb, ha a testet vétkek szennye is terheli. Ha ez így van, akkor vajon miként lehet egyáltalán elkezdni az imát, hogy elérjük az Örökkévalót, aki viszont minden korlát felett áll? Ennek eléréséhez, először a saját személyes ügyeinktől és egónktól kell megszabaduljunk, és csak ezután kezdetünk el imádkozni.¹³

Már magára az imára való felkészüléssel, még mielőtt magába az imába belekezdenénk, és elkezdénénk recitálni a *Hodu*-t, vagy akár a *Má tovü*-t, önmagában azzal, hogy magunkra kötjük a *gártlit*¹⁴ és neki veselkedünk az imának, máris kilépünk személyes ügyeinkből, magunk mögött hagyva korlátainkat, és a spirituális fejlődésre újtára térünk.

(Ez magyarázatként szolgál arra a háláchára is, hogy még ima előtt kell elvégezzük testi szükségleteinket, és az azt követő kézmosást.¹⁵ Először az érzékelhető belső szennyeződést kell eltávo-

¹¹ *Tánjá, Igeret hátsuvá* 10. lábjegyzet. Lásd *Tóra or, Brésit* 1c. oldal; *Széfér hámaámárim* 5708, 80. oldal.

¹² *Zohár* 1:66b.; *uo.* 3:306b.; *Tikuné Zohár* 45:83a. [Lásd még „*The Dynamics of Prayer*”, *Deep Calling Unto Deep*, 6. és 15. fejezetektől.]

¹³ Lásd még *Bráhot* 30b., 31a. és 32b.; *Sulchán áruçh, Oráçh chájim* 93. fejezet. Lásd a *Nötivot olám, Ávodá* 5. fejezetben a *Bráhot* 8a. értelmezését a „*The Dynamics of Prayer*” 61. lábjegyzetének az idézetében.

¹⁴ Ima előtt egy selyemövet, a *gártlit* kell dere-

kunk köré tekerni; *Sulchán áruçh, Oráçh chájim* 91:2. A felsőtest és alsótest egymástól elválasztásának halachikus elve mellett (lásd ott a kommentárookban, különösen *Káf háchájim* 4. bekezdéstől), ez egyben az imára való felkészülés egyik aktuusa is egyben az *Ámosz* 4:12. értelmében „készülj Istened elejébe (a találkozásra), Izraél!” (*Sulchán áruçh uo.*): az ágyék körül övezése, az egyfajta erővel gyorsulást jelent (Rási a *2Királyok* 9:1-hez és a *Jeremiás* 1:17-hez). Ennek értelmében pedig a amikor *gártlival* övezzük magunkat, az az imára való fokozott készenlétet jeleníti meg (*Lövus, a Káf háchájim* idézetében, ott 6. bekezdés).

lítani magunkról, s azt követően pedig a külső tisztátalanságot a kezünkről. A kezünk tisztátalansága csupán külsődleges dimenzióban nyilvánul meg, de ennek dacára, attól is meg kell tisztulnunk. A belső szennyeződéstől már megváltunk, de ez nem elég, hanem a minket körülvevő negatív tisztátalan kisugárzástól is meg kell szabaduljunk.¹⁶⁾

Ezen új státusz elérése azonban még nem elégséges, hozzá kell látnunk magához az imádkozáshoz. El kell kezdenünk recitálni a *hodu-t*, és ezáltal ki tudunk lépni abból a szintből, ahova az imára való felkészülés által jutottunk, ami egy további szinthez képest már nem a szabad-

ság, hanem a korlátozottság manifesztációja. Ennek értelmében pedig, még ezen korlátozott állapotból is tovább kell haladjunk, hogy ez által a szabadság egy magasabb szintjére juthassunk.

Ámidá – a teljes önmegsemmisülés és felszabadulás

Sőt! Magában az imában is megannyi felemelkedés van, amelyet általában négy szintre sorolunk be.¹⁷⁾ (Ezen felemelkedések Istennek a 42-es számértékű **כ"ב** neve által érhetők el.¹⁸⁾ Minden egyes ilyen szint azonban, egy korlátot jelenít meg az őt követő, nála magasabb szinthez képest.

¹⁵⁾ *Bráchet* 15a. [és 23a.; *Sulchán áruach, Orách chá-jim* 92:1. és 4-től; *Sulchán áruach háráv* 92:3-5.]

¹⁶⁾ Lásd még Maimonidész, *A mikve szabályai* 1:12. [nevezetesen, hogy a tisztaságnak és a tisztátalanságnak a szabályai a *chukimként* elnevezett, „rendeletek” *micva* csoportba esnek, tehát azok az értelmén túlmutató elvek: azon isteni rendeletek, amelyeket az emberi elme képtelen teljességgel felfogni. A tisztátalanság nem holmi sarat vagy piszkot jelent, amit nem lehet vízzel sem lemosni, hanem a Szentírás tárgyát képező rendelet az, amely a szív szándékainak az alávettségében él.] Lásd Midrás *Bámidbár rábá* 19:1. [ugyanezen elvet megfogalmazva, s arra a következtetésre jutva, hogy az a „törvényt alkottam, rendeletet hoztam, s tilos azt neked áthágnod!”] Lásd még *Likuté Torá, Ácháré* 29a. oldal [és lásd még ott *Távo* 43c. oldal, és *Sir hásirim* 9c. oldal]. A tisztátalanság tehát nem egy fizikailag megfogható dolog: nincs szemmel látható veszteség, s csak annyit tudunk vele kapcsolatban amit Isten mondott: „Törvényt alkottam...”

¹⁷⁾ *Széfér háamáámárim* 5708, 80. oldal. [Az „ima létrájának” négy foka van (lásd *Tévelygők útmutatója* 2:10.), az *Ászijá, Jöcirá, Brijjá* és *Ácilit* 4 világának emelkedő soorendjének megfelelően;

Lásd *Pri éc Chájim, Sáár hátfilá* 1. valamint 4-6. fejezetek. Ezen elv részletesebb kifejtéséért, s hogy az ima rendje miként oszlik fel ezen négy komponensre, lásd „*The Dynamics of Prayer*” 14-15. fejezetek.]

¹⁸⁾ Lásd *Pri éc Chájim, Sáár hátfilá* 15. fejezet, és *uo. Sáár hákádésim* 1. fejezet. Lásd még *Éc chájim* 9:2.

A *mem-bét* név, más szóval a 42 betűt tartalmazó Isten név általában az *Áná bökoách* – Nechunjában Hákáná rabbi imája – 42 szavának akronimjaként van meghatározva (*Tikuné Zohár* 4:19a.; lásd még *Zohár* 3:108b. és *Tikuné Zohár* 21:50b.). *Toszáfot* a *Chágigá* 11b-hez, *én dorsin* kezdő szavakkal. Ebben azt fejt ki, hogy a teremtés munkája (*máásze brésit*) erre a névre utal, amely a Tóra első versének 28 betűjéből nyer formát, valamint a második vers első 14 betűjéből (lásd még *Tikuné Zohár, Bevezetés* 13a.; valamint *uo.* 4:19a. Hosszabb kifejtésért lásd *Párdész rimonim* 21:12-13. fejezetek). A 42 utazás, ezen 42 betű alkotta névhez kapcsolódik (*Likuté Torá* – *Ári zl, Mászé*), hogy maga alá hajtsa a gonoszságnak és a tisztátalanságnak az erejét (*Likuté Torá, Mászé* 88d. és 91b. oldal; valamint lásd még *Széfér hálikutim* – *Cemách Cedek, mem-bét* kezdő szóval, 6-9. oldal.)

A fejlődés, az emelkedés az ima során egészen az *Ámidáig*, tehát a tizennyolc áldás mondásig töretlen, s itt történik meg a végső felemelkedés: ekkor teljesen elszakadunk az addigi valóságunktól (bármi legyen is az, magába foglalva azt is, aki már látszólag tökéletesre finomította magát Isten-szolgálatával által, minden azt megelőző korábbi szinten), s tökéletes önmegtagadásban, mint „szolga a mestere előtt” állunk Isten színe előtt. Ekkor az addig általunk érzékelt létezésünk teljesen megszűnik. Azzal kezdjük, hogy arra kérjük Istent, hogy „Uram, ajkaimat nyisd meg, hogy szájam hirdesse dicséretedet.”¹⁹ Azért fohászunk, hogy maga Isten nyissa szóra ajkunkat, mert már csak az ő szavait vagyunk képesek elismételni.²⁰

***Ámidá* – a legmagasabb felemelkedés**

3. Fentiek magyarázatként szolgálnak, egy az *Ámidát* érintő látszólagos ellentmondásra is:

a) Az egyik oldalról ekkor a végső önmegtagadás állapotában vagyunk, így mi is csak azt ismétéljük el, amit az előimádkozó mond;

b) Ugyanakkor, az *Ámidá* az első olyan része az imának, amelynek áldásai a saját egyéni kívánalmaikat is magukba foglalják, nem csak spirituális, hanem anyagi értelemben is! Az *Ámidá* áldásait a dalos versek (*pszuké dözimrá*), a *Smá* áldásai,

és a *Smá* imarészei előzik meg, amelyeknek egyike sem tartalmaz anyagi igényre vonatkozó kívánságokat (ugyanis, mint azt feljebb már kifejtettük, az ima ezen szakaszaiban az „én” nem kap megnyilvánulási teret), az *Ámidá* azonban igen!

Ezen látszólagos ellentmondást a következőkben oldhatjuk fel:

Azon érdemnél fogva, hogy az *Ámidá* a legfelső felemelkedést jeleníti meg, így az két egymással ellentétes eszmeiséget is magában foglal. Ezzel összhangban fejtegeti a *máámár*, hogy a magasabb szintek, arányosan nagyobb mértékben képesek magukba foglalni az egymással ellentétes aspektusokat.²¹ Ez némileg a jövőbeni Megváltás paradigmáját tükrözi vissza, amikor „lássa minden halandó...”²² próféciája fog megvalósulni, tehát amikor még fizikai testünkkel is képesek leszünk érzékelni az istenség megnyilvánulását,²³ amely jelenség két ellentétes aspektus a fizikai és a legmagasabb szintű spiritualitás egyidejű megnyilvánulását foglalja magában.

Az imát minden nap újra kell kezdeni...

4. Habár az *Ámidá* a végső felemelkedést jeleníti meg, és az előző nap már eljutottunk erre a végső felemelkedésre, ennek dacára a következő nap újra neki kell látnunk az imádkozáshoz. Megint csak az imára való felkészülés szakaszaival kell kezdünk, majd a *Hoduval* folytatnunk, a *Da-*

¹⁹ Zsoltárok 51:17.

²⁰ Lásd Mose Álsájch rabbi kommentárját ehhez a vershez; *Likuté Torá*, *Sir hásim* 2c. oldal; valamint *Torát Smuel* 5627, 436. oldal.

²¹ Lásd Széfer *hálikutum* – *Cemách Cedek*, *hitká-*

lölut kezdő szóval, 386. oldaltól.

²² *Jesájá* 40:5.

²³ Lásd *Tánjá* 36. fejezet; valamint még korábbi, *Támuz* 12-13, 28. bekezdés vége.

los versekkel, és így tovább. Attól függetlenül ugyanis, hogy milyen magasságig emelkedtünk tegnap, az a mai napi célkitűzéshez képest szükségszerűen csupán egy korlátot jeleníthet meg.

Az ima Isten-szolgálatának ezen örökké emelkedő aspektusa, általában véve is vonatkoztatható valamennyi Isten-szolgálatunkra. Az embernek „örökké járó”,²⁴ mozgó és fejlődő lénynek kell lennie.

Még akkor is, ha sikeresen eltávolodtunk a gonosztól, s jelenleg már egy emelkedettebb szinten vagyunk, ennek dacára ez még nem szolgálhat meglegedésünkre. Magasabb szintekhez képest ugyanis, még mindig van némi kötődésünk a gonoszhoz.

Aki másban meglátja

a rosszat, az maga is rossz

(Ha másból nem, akkor ez már abból a tényből is nyilvánvalóvá válik, hogy másban érzékeljük a rosszat. Ahogy a Báál Sém Tov tanította: a gonosz másban való érzékelése azt bizonyítja, hogy a rossz valójában bennünk is meg van, még ha finomabb formában is. Ha ugyanis nem lenne

bennünk semmilyen rossz, akkor azt másban sem vennénk észre.²⁵)

Minden reggel

újra kell kezdeni a munkát

Nekünk pedig még ettől a rossztól is el kell távolodnunk. Fizikai valóságunk megtisztításán örökké dolgoznunk kell. Ez persze nem azt jelenti, hogy szükségképpen meg kell törjünk magunkat koplalás és önsanyargatás által. Elég ha folyamatosan finomítjuk magunkat, összhangban a „Ha látod gyűlölőd szamarát leroskadva terhe alatt...”²⁶ vers Báál Sém Tov általi értelmezésével. Rögtön a felkelést követően már, fel kell nyergeljük szamarunkat (חמור – *chamor*), más szóval az anyagi valóságunkat (חומר – *chomer*).²⁷ Ezen keresztül érhetjük el ugyanis az eljövendő korszak manifesztációjának beteljesülését, amikor megvalósul a „lássá minden halandó” eszmeisége, más szóval, amikor a fizikai anyagot már olyan mértékben sikerült megtisztítanunk és finomítanunk, hogy az önmagában lesz képes látni az Istenséget.²⁸

[24] „Adok neked járókat (מהלכים) az itt állók (עומרים) között” (*Zchárjá* 3:7.). Ezen vers az embereket és angyalokat állítja szembe egymással. Az angyalokat állóknak hívja (*Jesájá* 6:2.), míg az embereket olyanoknak, akik folyamatosan járnak, haladnak. Az angyalok alapvetően statikusak, egy helyben állnak, más szóval mindig ugyanazon a minőségben, szinten maradnak meg. Az embernek ezzel szemben az a képesség adatott meg, hogy fejlődjön, hogy gyökeres változásokat eszközöljön és hogy folyamatosan feljebb és feljebb emelkedjen. Lás *Chomát Ánách* a *Zchárjá* 3:7-hez; *Torá or*, *Vájesev* 30a. oldaltól; *Likuté Torá*, *Böchukotáj* 45a. oldal; valamint *Széfér hálikutim* – *Ce-*

mách Cedek, *máláchim* kezdő szóval, 468. oldaltól. Lásd még *Tánjá*, *Bevezetés* a 2. könyvhöz (76a. oldal, 2. hasáb); valamint lejjebb, 8. bekezdés.

[25] *Keter Sem Tov* 89., 116. és 363. paragrafus; *uo. Hoszáfot* 152. paragrafus és lásd ott a 160-163. lábjegyzetek (a Báál sém tov azon elvét fejtegetve, hogy amikor egy másik emberre nézünk, az olyan mintha a tükörbe néznénk).

²⁶ *2Mózes* 23:5. Lásd még korábbról, *Sávuot* 106. lábjegyzet.

[27] A חמור – *chamor* és a חומר – *chomer* szavak etimológiailag kapcsolódnak egymáshoz; lásd a hivatkozást az előző lábjegyzetben.

[28] Lásd lejjebb, 22-23. lábjegyzetek.

Örökké haladnunk kell!

5. Ekkor persze még mindig érvelhetünk azzal, hogy „már eddig is olyan keményen dolgoztam, hogy a nyilvánvaló, nyers gonosztól már így megszabadultam. Már így is magas szintet értem el. Ki határozta azt meg, hogy ennél is tovább kellene küszködnöm? Én már azzal is elégedett vagyok, amit eddig elértem.”

Az ilyen embernek mondják, hogy már pedig az élet célja az, hogy „folyamatos járókka” legyünk – tehát olyan valakivé, aki mindig előre halad és fejlődik – és nem olyanná, aki egy helyben stagnál. Minden egyes nap, amit csak Istentől kapunk, élet célunkért kell, hogy dolgozzunk, ahogy az Írás is mondja: „a

könyvedben mind be vannak írva-e a napok, melyek alkotandók, midőn egy sem volt még közülök.”²⁹

Hetiszakaszunk tehát ezzel a tanítással szolgál a számos vonulásból. Sosem elégedhetünk meg csupán annyival, amennyit jelen pillanatig értünk el.

Minden mélységből fel lehet törni

6. Ugyanakkor hetiszakaszunk 42 utazása egy másik tanítással is szolgál:

Van olyan, hogy teljesen értéktelennek tartjuk magunkat, s úgy érezzük már nincs lejjebb. Azonban még ilyen helyzetben sem szabad kétségbe esnünk, vagy reményt vesztenünk. Mindig lehetőségünkben áll, hogy jelen helyzetünket

²⁹ Zsoltárok 139:16.

[„A könyvedben mind be vannak írva-e a napok”, az ember számára megadatott időre utal, tehát az élethosszára. Ezen idézet eredeti héber szövegébe a *völo* kifejezés *álef* betűvel íratott אָלֵף (ez által az „és nincs ott” jelentéssel bír, azonban valójában úgy kell olvasni mintha utolsó betűje *váv* lenne וָאֵף (ez által az „és neki” jelentésére módosítva a kifejezést). Mindkét esetben, írás módban, az a korábbi kifejezéshez kapcsolódik:

Minden ember számára korlátolt mennyiségű idő áll rendelkezésre, hogy valóra váltsa élet célját – hogy felismerje, és megalapozza az *echád* állapotát, más szóval az Istennel létesített egységet, „az Örökkévaló *echád* – egy” (5Mózes 6:4.) megvalósulását. Az *echád* szó héber betűkkel kiírva három betűből áll, amelyek (mint minden más betű is a héber ábécében) egy-egy számnak felelnek meg. Az *álef* (amely értéke egy), az egy *álufot* (mestert) jeleníti meg, amely uralja a *chetet* (amely értéke nyolc), azaz a hét felső mennyet, és az alanti földet; és a *dáletet* (amely értéke négy), azaz kelet, nyugat, észak és dél égtájit. (*Bráchet* 13b.; *Sulchán áruch*, *Orách chájim* 61:6.).

Életünk napjai olyanok mint lelkünk potenciális öltözetei: amennyiben azokat rendeltetésüknek

megfelelően használjuk, azok a lelket felöltöztetik, körbeölelik, azonban ha nem használjuk őket, vagy akár csak nem a megfelelő módon, azok meztelenül hagyják a lelket. (Lásd *Zohár* 1:224a. – hivatkozási szövegünk kontextusában; valamint *uo.* 129a. Lásd még hosszabban *VöÁbrahám zá-kén ba bájomim* 5738, a *Cváát háRIBás* mellékleteként, valamint az ott idézett forrásokat.)

Eddigiek alapján már érthetővé válik a *lo* kifejezésnek mindkét írásmódban történő értelmezése: amikor elpazaroljuk a rendelkezésünkre álló időt, s azt nem használjuk Tóra tanulásra és a parancsolatok megcselekvésére, akkor bizony az a jelenség fog bekövetkezni, hogy „a könyvedben mind be vannak írva a napok, de az Egy (*echád*) nem lesz köztük (ebben az esetben az eredeti héber szövegben a *lo* kifejezést *áleffel* írva)” (lásd *Likuté Torá*, *Slách* 51c). Amikor azonban terveinknek megfelelően tudjuk hasznosítani a rendelkezésünkre álló időt, akkor annak leszünk szemtanúi, hogy „a könyvedben mind be vannak írva a napok, és az Egy is köztük lakozik” (lásd *Széfer hámaámárim* – *Jiddis*, 82. oldal). Lásd még *Likuté szichot* 23. kötet 419. és 457. oldalak; valamint] *Töhilim Jáhél* or ehhez a vershez idézve kapcsolódó forrásokat.

elhagyjuk, és saját munkánk (istenszolgálatunk) révén, egy magasabb szintre emelkedünk.

Ne gondoljuk, hogy csak azért, mert nagyon mélyen érezzük magunkat, erőfeszítéseink is hiábavalóak lennének. A vonulások témái éppen azt tanítják számunkra, hogy már egyetlen út megtételével is kijuthatunk Egyiptomból, hogy onnan egy „jó és tágas országba” érkezünk. (Jó, és tágas a jelenlegi helyzetünkhöz képest, hogy onnan még tovább fejlődhessünk – egészen a végső felemelkedésig.)

A zsidók Egyiptomban a „tisztátalanság 49 kapujának”³⁰ romlottságában sülyedtek el. Sőt! Egyiptomi tartózkodásuk még a Tóra-adás előtt volt, tehát egy olyan időben, amikor még lehetetlen volt „Róma” (tehát a szellemi birodalom) és „Szíria” (a fizikai valóság) összekapcsolása.³¹ Mindezek dacára, az utazások végül a „jó és tágas országba” vezette őket.

Ha ez így volt abban a korban, akkor korunkban ez még hatványozottabban érvényes. Függetlenül attól, hogy milyen mélyre sülyedtünk, a jelenlegi Isten-szolgálatunk így is jóval könnyebb. Manapság ugyanis már nem maradt más amit még meg kellene tisztítani, csak egy „kis palack.”³² Sőt! A Tóra-adás különleges képességekkel ruházott fel minket. A Tóra-adás által ugyanis hatályát veszítette Róma és Szíria egyesítésének a tiltása,

get a Tóra-adás eseménye változtatta meg: „Amikor Isten a Tórát készült átadni, eredeti rendeletét módosítva azt mondta: „Azok, akik alant vannak, emelkedjenek most a magasba; azok pedig akik fent vannak, most ereszkedjenek le.” (Midrás *Smot rábá* 12:3.) A Tóra-adás eseménye felszámolta az addigi kettőséget, s hidat képezett az anyag és a szellem között. Ennek folyománycént pedig, a szellem és az anyag, elkezdett kapcsolatba lépni egymással: a spiritualitás behatolt a fizikaiságba, s azt a szentségbe, spiritualitásba emelte. Lásd *Likuté szichot – Brésit, Chájé Szará* 16. bekezdés; *uo.*, *Vájécé* 12. bekezdés, és *Vájislách* 11. bekezdés; *Likuté szichot – Vájikrá* 141. és 193. oldalaktól; valamint lásd még korábbiakról, *Sávuot* 3. bekezdés.]

³⁰ *Zohár chádás, Jitro* 31a. [*Peszachi Hágádá* Kehát kiadásának a fordításában, 20. oldal].

³¹ Midrás *Smot rábá* 12:3.

[Amikor Isten megteremtette a világot, elrendelte, hogy „Az ég az Örökkévalónak ege, de a földet az ember fiainak adta” (*Zsoltárok* 115:16.); a felső világok tehát a felső, spirituális lényeknek teremtettek, míg az alanti világok az alacsonyabb szintű lények számára (Midrás *Dvárim rábá* 10:2.): „Róma lakói nem ereszkedhetnek le Szíriába, s Szíria lakói sem emelkedhetnek fel Rómába.” Más szóval, egykoron még nagy szakadék választotta el egymástól a mennyet és a földet, azaz a spirituális és a fizikai valóságot. Ezen ténynek a parancsolatok megcselekvésére vonatkozólag is volt kihatása. A parancsolatokat ugyan már akkor is végre lehetett hajani (lásd *Jomá* 28b.; *Kidusin* 82a.; és Midrás *Vájikrá rábá* 2:10.) fizikai tárgyak által, vagy fizikai környezetben, azonban a parancsolat végrehajtásában használt tárgy továbbra is annak profán állapotában maradt vissza, tehát nem szentelődött meg a micva által. A micva ennek értelmében tehát szigorúan spirituális jellegű aktus volt, s az annak kivitelezéséhez használt tárgyak továbbra is eredeti fizikai állapotukban maradtak vissza, mindenféle változás nélkül. Ezen jelensé-

get a Tóra-adás eseménye változtatta meg:

„Amikor Isten a Tórát készült átadni, eredeti rendeletét módosítva azt mondta: „Azok, akik alant vannak, emelkedjenek most a magasba; azok pedig akik fent vannak, most ereszkedjenek le.” (Midrás *Smot rábá* 12:3.) A Tóra-adás eseménye felszámolta az addigi kettőséget, s hidat képezett az anyag és a szellem között. Ennek folyománycént pedig, a szellem és az anyag, elkezdett kapcsolatba lépni egymással: a spiritualitás behatolt a fizikaiságba, s azt a szentségbe, spiritualitásba emelte. Lásd *Likuté szichot – Brésit, Chájé Szará* 16. bekezdés; *uo.*, *Vájécé* 12. bekezdés, és *Vájislách* 11. bekezdés; *Likuté szichot – Vájikrá* 141. és 193. oldalaktól; valamint lásd még korábbiakról, *Sávuot* 3. bekezdés.]

^[32] A *Chulin* 91a. parafrázisában (Rási idézetében az *1Mózes* 32:34-hez) – miszerint Jákob még viszszaemelt, hogy megmentsen néhány kis korszót. A *gálut* utolsó felvonása úgy fog megnyilvánulni, hogy már csak néhány kis dolog fog visszamaradni, ami még megtisztításra, illetve a szentségbe való visszahelyezésére vár, s ezután fog sor kerülni a messiási Megváltásra. Lásd még *Likuté szichot – Brésit, Vájigás* 8. fejezet és ott a 13. lábjegyzet.

így lehetővé vált a felső világok és az alsó világok egyesítése. Ezen túlmenően, ma még a Rebbe, és a haszidjai közti kötelék is segít minket, más szóval a Rebbe, az apósom köti össze a zsidót az isteni esszenciával.³³ Ebből fakadóan pedig, minden egyes zsidó képes arra, hogy jelenelegi státuszát elhagyva egy „jó és tágas országba” érkezzon, egészen addig míg a legtágasabb helyre nem érkezik, Járden Jerikóba, a Messiás eljöveteleig, aki maga a *máriách vödájín*.³⁴

Maga a *córesz* megtapasztalása a segítség kezdete

7. Eddigiek alapján pedig már az is érthetővé válik, hogy a Mátot és Mászé hetiszakaszait miért mindig a három hetes gyászperiódus idejére ütemezzük.³⁵

Létezik egy tanítás, miszerint azért „rombolunk, hogy építhessünk.”³⁶ Más szóval, a rombolásnak a tevékenysége, egyfajta eszközként szolgál azon célhoz,

hogy végül egy még jobb, még erősebb épületet építsünk a helyére. Ezen kontextusban pedig, a Báál Sém Tov a következőképpen értelmezi a „szorongatás ideje az Jákobnak, de abból megszabadul” prófétaí verset:³⁷ az idézetet úgy is lehet értelmezni, hogy a felszabadulást és a Megváltást nem „abból”, tehát a „szorongatásból” nyerjük el, hanem éppen „az által”, vagyis a szorongatás, a *córesz* megtapasztalásán keresztül.³⁸ Ez is két ellentétes aspektus egyidejű egyesítését jeleníti meg.

Ezért olvassuk a *Mátot* és a *Mászé* hetiszakaszait az évnek éppen ebben a szakában. A *Mátot* a „megában foglalást” jeleníti meg, tehát azt, amikor egymástól eltérő, esetleg látszólag még ellent is mondó aspektusokat ötvözzük.³⁹ A *Mászé* pedig azt testesíti meg, amikor kilépünk, elhagyjuk a három gyászhetet, más szóval a minket korlátozó, gúzsba kötő helyzetet. Elérjük, hogy soha, semmilyen szempontból se szegje kedvünket

[33] Ezen elv részletes kifejtését lásd a „*The Concept of the Rebbe-Tzadik in Chassidism*” részletezésében, a *Chassidic Dimensions* 5-8. fejezeteiben.

[34] Lásd feljebb, 6. lábjegyzet.

[35] Ezen kifejezésért, és valódi jelentéséért lásd még korábbról, *Támuz* 12-13, 57. lábjegyzet.

[36] *Sábát* 31b.

[37] *Jeremiás* 30:7.

[38] *Keter sém tov*, *Hoszáfot* 8-9. bekezdések.

[39] Lásd *Likuté Torá*, *Mátot* 85d. oldaltól, *Héchalcu* máámár, lásd ott különösen a 86d. és 88a-b. oldalakat. A hangsúly a *héchalcu* kifejezésen van, amely azt jelenti hogy „fegyverezettek fel közületek a férfiakat” (*4Mózes* 31:3.), azaz mindenkit közületek, ami egy mindent átfogó egységet jelenít meg. A Tóra ezen a ponton beszél a midjániták ellen megvívandó háborúról. A *midján* szó ebben az esetben a *mádon* kifejezés metaforájaként

értelmezendő, ami küzdelmet jelent (lásd *Zohár* 2:68a.).

Ennek értelmében tehát midján az egység felbomlását, a megosztottságot jeleníti meg, s az alaptalan gyűlöletnek a szimbóluma. Ez adja a tisztátalanság valóságának a hátterét, szemben a szentséggel, ami pedig az egységet jelenti (lásd még *Zohár* 3:16b.). Az idézett máámár ezt a Szentély pusztulásának a kontextusában magyarázza, amit pedig az alaptalan, ok nélküli gyűlölet idézett elő (*Jomá* 9b.). A zsidók egymás iránti szeretete (*áhávát Jiszráél*) illetve a köztük lévő egység (*áchedut*), valamint a lelkeik közötti kölcsönös összefonódás (*hitkálölut*) felszínre juttatása az, amely képes megtisztítani a gyászidőszak negatív megnyilvánulásainak a kiváltó okait, s ezzel elő idézni a messiási Megváltást. Lásd feljebb, *Támuz* 12-13, 20. bekezdés, és ott a lábjegyzetek.

aktuális státszunk, amelyben vagyunk. A valóság ugyanis az, hogy éppen az ilyen nehézségek azok, amelyek hosszú távon felszabadítanak, hogy végül Járden Jerikóba érhessünk.

A vigasztaló apa

Ez az oka annak is, hogy az ötödik hónapot Menáchem-Ávnak hívjuk, ami a héber *nechámá* kifejezésére utal, amely vigaszt jelent.⁴⁰

Végső soron ugyanis minden a jóért történik,⁴¹ amit az a példázat is híven tükröz, amikor az apa azért fenyíti gyermekét,⁴² mert szívén viseli annak jövőbeni boldogulását. Ezen a tényen való elmélkedés a végső jó felismeréséhez is elvezet minket.

Sőt! Ezen felismerés nem csak az elméleti, elvont szinten fog megtörténni, hanem bizony valóban érzékelhető lesz, amit saját fizikai szemünkkel is láthatunk megvalósulni. Ekkor a jót egy valódi, megnyilvánult módon fogjuk érzékelni, mint azok esetében, akik már odaig jutottak, hogy azt mondták: „Ez is a jóért történik,”⁴³ valamint „Bármilyen amit az

Örökkévaló tesz, azt a jóért teszi.”⁴⁴

Persze, fontos, hogy a „ha majd legmósta az Örökkévaló Ción leányainak szennyét...”⁴⁵ elve is valóra váljon, ahogy a *Tánjá*⁴⁶ is magyarázta ennek eszmeiségét, a nagy és félelmetes király példázatán keresztül, aki személyesen mossa le egyetlen gyermeke szennyét. Mindez pedig a jóság és irgalom útján kell, hogy megvalósuljon. (Vagyis, azon túl, hogy a fájdalommal teli megtisztulás a jó cél érdekében történik, maga a folyamat is az isteni szeretet és az irgalom jegyében kell, hogy bekövetkezzen.) Ez már a *Tánjá* azon megfogalmazásából is kiderül, amelyben azt mondja, hogy „*apja* aki együttérez vele, igaz és kegyelmes,” amely azt jelzi, hogy a megpróbáltatás szeretet és irgalom által fog érkezni. Eddig taglaltakból azonban a legfontosabb az, hogy azt végül látható, és megnyilvánult jóként fogjuk végül érzékelni, amikor is a צרה (*cára*), tehát a nehézség végül צהר (*cohár*)-ként, azaz a végső világosságként fog megnyilvánulni számunkra.⁴⁷

(5715–1955. *Mátot és Másze hetiszakaszok szombatjának a szichájából*)

[40] A hónap valódi neve Áv, de hagyományosan Menáchem Ávként (az apa vigasztalását szimbolizálva) szokás rá hivatkozni, mintegy imával teli kifejezést, azzala reménnyel hogy vigaszt nyerünk mennyei Atyánk által azon tragikus eseményekből, amik ebben a hónapban történtek a zsidó néppel. Lásd még *Áruch hásulchán, Even háezer* 126:16.

[41] Lásd Midrás *Brésit rábá* 51:3., és ott a *Jefé toár* kommentárját; *Tévelygők útmutatója* 3:12.; *Cváát háRIBÁS* 130. fejezet, és ott a lábjegyzetek; valamint *Likuté szichot – Vájikrá, Böchukotáj* 5-8.

fejezetek. Lásd még Midrás *Brésit rábá* 9. fejezet; valamint lásd a következő két lábjegyzetet.

[42] *5Mózes* 8:5.; *Példabeszédek* 3:12.

[43] *Táánit* 21a.

[44] *Bráchet* 60b.; *Sulchán áruch, Orách chájim* 230:5. [Ezen két kifejezés közti különbség kifejtéséért lásd *Keter sém tov*, 33. fejezet.]

[45] *Jesájá* 4:4.

[46] *Tánjá, Igeret hákodes* 22a. fejezet.

[47] Lásd 38. lábjegyzet; valamint *Keter sém tov*, 33. paragrafus.

לע"נ

מו"ה יו"ט ליפא בן מו"ה בנימין פרידמן

זצ"ל הי"ד

נלב"ע ד' בסיון ה'תשס"ד

יליד נירעדהאזא, הונגריה

Kiadványunk próbakiadás.
Amennyiben megjegyzésük, javaslatuk van,
az alábbi elérhetőségeken várjuk azokat:
Telefon: +36 1 268 0183
E-mail: szichot@zsido.com